

MATERIAL MED TEMAT FRED FÖR SPEJARDAGAR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	2.
Ett tryggt utrymme	3.
Inledningsövning: Medveten andning	4.

SAMARBETSKUNSKAPER OCH EMPATI - KOMPISKUNSKAPER

Spegel	5.
Mörkt eller ljus bröd?	6.

KÄNSLO- OCH TRYGGHETSKUNSKAPER

En lugn ring	7.
Moraldiamant	8.
STOP-leken	9.

BAKGRUND TILL KONFLIKTER

Knäcka myter	10.
Global rättvisa	17.

ATT FÖRSTÅ MÅNGFALD

Om jag var någon annan	19.
Flaggrån	22.
Utmaningskampanj	24.

KONFLIKTLÖSNING

Brobygge	25.
Appelsiiniharjoitus	27.
En plan i fem steg	29.

INLEDNING

Temana inom fredfostran behandlar den djupaste kärnan i scoutingens ideologi. Därför inkluderas nu temat som en del av det finländska scoutprogrammet. Scoutingens programsatsning är år 2022 och 2023 hållbar utveckling. Förutom ekologisk och ekonomisk hållbarhet hör också kulturell och social hållbarhet till temat. Eftersom fredfostran behandlar dessa immateriella aspekter av hållbar utveckling är temat nu aktuellt. Fredfostran var också temat för Thinking Day 2021 som var en del av programsatsningen (å)skåda vär(l)den.

Projektet för att ta fram och implementera program för fredfostran inom scoutingen i Finland har fått finansiering ur Global Youth Mobilization-rörelsens fond, som ska lindra effekterna av pandemins påverkan. Målsättningen för Finlands Scouters programstatsning på fredfostran är att minska på ojämlikheten mellan unga och ge unga scouter konkreta verktyg att i sina egna gemenskaper aktivt förhindra marginalisering och att förespråka jämlikhet.

Materialet för spejardagarna består av aktiviteter ur fem olika delområden för fredfostran. I det här materialet finns åtminstone två aktiviteter för varje delområde. Välj den aktivitet som passar bäst för ert evnemang. Ni kan förstås också, om ni har möjlighet, göra flera aktiviteter ur varje delområde. Delområdena för fredfostran är:

- Samarbetskunskaper och empati- och kompiskunskaper
- Känslo- och trygghetskunskaper
- Bakgrund till konflikter
- Att förstå mångfald
- Konfliktlösning

De flesta aktiviteter är ur tidigare material som olika organisationer har skapat. Nu har de modifierats för att passa scoutingen och för att kunna förverkligas utomhus. Vid rubriken för aktiviteten hittar du en beskrivning för hurudan aktivitet det handlar om (till exempel diskussion). Många teman inom fredfostran förmedlas bäst genom diskussion med spejarscouterna. Därför är det viktigt att ni i början av evenemanget tillsammans gör övningen Ett tryggt utrymme. Dessutom rekommenderar vi att ni också gör aktiviteten Medveten andning direkt efter. Annars kan ni göra aktiviteterna i den ordning ni tycker att passar er bäst.

Tips för diskussionsuppgifterna: Ta med er några madrasser eller hängmattor och placera dem så att ni kan diskutera samtidigt som ni ligger bekvämt. Det kan vara bra att komma ihåg regnskydd!

Det är mycket viktigt att lotsarna ser efter det mentala välmåendet hos de unga deltagarna under och efter aktiviteterna. Många ämnen är djupgående och det kan kännas tungt eller svårt att prata om dem. Tvinga inte någon att prata. Det är varje spejarscouts personliga val om hen vill prata eller inte.

Du som ordnar evenemanget ska vara lyhörd och vara förberedd på att diskutera ämnena ur ditt eget perspektiv och utgående ifrån eventuella egna erfarenheter. Håll fast vid principen för ett tryggt utrymme under hela evenemanget.

ETT TRYGGT UTRYMME (DRAMA)

Deltagare: Alla deltagare på evenemanget
Tid: 15 minuter

Så här går aktiviteten till:

Dela in deltagarna i fyra grupper. Ge varje grupp instruktioner för hur man skapar ett tryggt utrymme. Varje grupp förbereder en kort presentation som de framför åt de andra deltagarna. Reservera 5-8 minuter för att förbereda presentationen och varje presentation tar ungefär en minut. Försäkra dig på förhand om att det finns tillräckligt många handledare för spejargrupperna (en per grupp).

1. RESPEKTERA VAR OCH ENS EGET UTRYMME OCH IMMUNITET

Vi har en nolltolerans för trakasserier och diskriminering. Stör inte andra verbalt, genom att röra eller stirra på dem. Du godkänner väl inte något som är sexistiskt, homo- eller transfobiskt, sårande eller våldsamt – varken prat eller beteende. Kom ihåg att trots att du tycker att något är till exempel roligt eller skämtsamt kan det för någon annan kännas otrevligt eller besvärande. Ingrip utan tvekan i allt osakligt beteende om du bara kan eller be en kompis eller en arrangör att ingripa. Den person som betar sig osakligt ska avlägsna sig. Om du får en känsla av att arrangörerna eller trygghetspersonerna borde känna till något som händer, berätta det för dem.

2. BRY DIG OCH TA HAND OM DIG SJÄLV OCH ANDRA

Ta hand om dig själv och andra. Om du av någon orsak inte kan ta hand om dig själv, be modigt om hjälp. Om någon ber om hjälp av dig, hjälp enligt bästa förmåga. Om du inte kan hjälpa, se till att vidarebefordra vädjan om hjälp åt till exempel en arrangör. Se till att ingen blir ensam med sina problem.

3. VAR MEDVETEN OM DINA ANTAGANDEN OCH FÖRDOMAR

Människan gör ofta antaganden om andra på basis av till exempel utseendet eller andra egenskaper om man inte aktivt ifrågasätter sina egna tankebanor – så kom ihåg att utmana dem! Anta inte andra människors kön, sexuella riktning, hälsotillstånd eller varifrån hen är hemma. Kom ihåg att vi alla har olika identiteter och bakgrund.

4. KOMMUNICERA

Genom att vara öppen och vänlig skapar du en omgivning där det är lättare att kommunicera. Om du upplever att något är otrevligt, påpeka det. Om någon påpekar ditt beteende tar du väl emot responsen på ett konstruktivt sätt. Den som påpekar ditt beteende sårar dig inte som människa, utan hjälper dig att utvecklas. Alla har vi något att lära oss. Genom öppen kommunikation där det finns förståelse och där man ber om förlåtelse kan man oftast reda ut övertramp som skett av misstag.

INLEDNINGSÖVNING: MEDVETEN ANDNING (MEDITERING)

Omarbetad version av övningen "Mindful breathing" ur Friends-programmet
Tid: ca 10-15 min

Målsättningen i övningen är att observera sin egen andning och att vara medvetet närvarande. En vuxen leder övningen och ger instruktioner. I bakgrunden kan en avslappnande musik spela tyst.

Var och en sätter sig eller lägger sig på en bekväm plats, till exempel på golvet eller på en stol.

Alla sluter sina ögon.

Ge instruktionerna åt spejarscouterna med en lugn röst och tillräckligt långsamt:

Andas djupt in genom näsan och ut genom munnen. Upprepa några gånger i egen takt. Om dina tankar vandrar iväg, försök rikta din uppmärksamhet tillbaka till din egen andning.

Känn hur dina lungor vidgas då du andas in och känn luftströmmen genom din mun då du andas ut.

Räkna långsamt till fyra då du andas in genom näsan. Håll andan och räkna till fyra. Andas ut och räkna till fyra och slutligen håll andan och räkna till fyra. Upprepa några gånger i egen takt.

Fortsätt andas in och ut lugnt i egen takt. Tänk att du andas in en avslappnad och lugn känsla. Du andas ut dina bekymmer. Du kan känna att din kropp är tung då du slappnar av.

Fortsätt att andas i egen lugn takt.

Berätta slutligen att övningen är slut.

SAMARBETSKUNSKAPER OCH EMPATI - KOMPISKUNSKAPER

SPEGEL (DRAMA)

Vänelevsmaterial från Mannerheims barnskyddsförbund <https://www.mll.fi/tehtavat/peili-minakasitys-ja-itsetunto/>
Tid: ungefär 15 min

Vi ökar på att fokusera på andra människor, samarbete, ordlös kommunikation och att möta en annan människa genom att i par följa varandras rörelser som spegelbilder.

Dela in patrullen i par (vid behov kan det finnas en grupp på tre).

Paren ställer sig mittemot varandra (ur gruppen på tre personer väljer ni ut ett första par) och höjer sina motsatta händer framför sig så att parets händer nästan möts. Prata inte under övningen.

En person börjar röra på sin hand. Den andra följer med som en spegelbild. Då det går bra att följa handens rörelse kan ni ta med andra kroppsdelar och slutligen hela kroppen i rörelsen.

Byt roll inom paren och fortsätt övningen så att alla har fått följa och bli följda (i gruppen på tre cirkulerar ni rollerna så att alla får följa och bli följd åtminstone en gång).

Diskutera slutligen om hur det kändes att vara följare och bli följd. Vilka känslor väckte övningen?

SAMARBETSKUNSKAPER OCH EMPATI - KOMPISKUNSKAPER

MÖRKT ELLER LJUST BRÖD (DEBATT)

Temadagsmaterialet för Agenda 2030

<https://julkaisut.um.fi/collections/globalikasvatus/products/agenda-2030-teemapaivat-opettajan-opas>

På svenska: 59. Mörkt eller ljus bröd?

<https://julkaisut.um.fi/products/temadagar-om-agenda-2030-lararens-handbok>

Tid: 15–20 min

Material: Något att ta tid med för övningens ledare.

En debattövning för att öva på att motivera åsikter och att lyssna på andra.

Dela in patrullen i par (vid behov kan det finnas en grupp på tre). En person i paret argumenterar i en minut varför rågröd är bättre än ljus bröd. Den andra personen i paret lyssnar. Övningens ledare tar tid, till exempel med hjälp av ett tidtagarur.

Efter en minut byter paren roll. Nu motiverar den som just lyssnade varför ljus bröd är bättre än rågröd.

Fortsätt med andra frågor och teman (ni kan också hitta på fler eller låta deltagarna hitta på påståenden):

- Varför ska man eller ska man inte ha ananas på pizzan?
- Kåren ska ha ett samarbete med församlingen.
- Alla scouter ska ha blå scoutskjortor.
- Att övernatta i en hängmatta under utfärd är bara en tillfällig trend.
- Alla scouter är naturvänner.
- En ordentlig scout kan slå upp ett halvplutontält.

KÄNSLO- OCH TRYGGHETSKUNSKAPER

EN LUGN RING

(MEDITATION & PYSSEL)

Thinking Day 2021 materialet:

https://pofbackendstorage.blob.core.windows.net/pofbackendproduction/assets/thinkingday2021_aktiviteter_swedish_130a04fee1.pdf

Tid: 15–20 min

Material: Glasburkar, glitter/sand/pärlor, vatten

Pyssla under spejardagarna burkar som innehåller vatten och till exempel glitter, sand, pärlor eller annat material som kan läggas i vatten.

Varje patrullmedlem fyller sin glasburk med vatten och glitter/sand/pärlor i två olika färger.

Sätt er i en ring med era färdiga burkar. Berätta för spejarscouterna att de olika färgerna på glittret/sanden/pärlorna representerar positiva och negativa tankar om andra människor.

Skaka burkarna i fem till tio sekunder.

Läs följande text för spejarscouterna:

“Vilken känsla tycker du att den dansande sanden/det dansande glittret i din burk påminner om? Då vi känner oss ångestfyllda, frustrerade, arga eller stressade är det svårare att bilda en uppfattning om andra människor. Speciellt svårt är det då människor är väldigt olika oss själva.“

Vänta på att glittret/sanden/pärlorna rör sig långsammare i burken.

“Då du ser på den allt långsammare rörelsen i bruken, tänk på saker som du kunde göra för att lugna dig själv då negativa tankar tar över ditt sinne. På det här sättet kan du undvika att göra beslut med långtgående följder på basis av tillfälliga känslor.“

Diskutera tillsammans om hurdana beslut och val vi gör då negativa känslor påverkar oss.

Fundera tillsammans på olika sätt att lugna sig, till exempel att röra på sig utomhus, lyssna på musik, sitta i tystnad eller sporta. Låt spejarscouterna reflektera över lämpliga sätt för dem att lugna ner sig på.

KÄNSLO- OCH TRYGGHETSKUNSKAPER

MORALDIAMANT (REFLEKTION & DISKUSSION)

Övning ur projektet Selkenevää! s .37 <https://www.julkari.fi/handle/10024/90817>

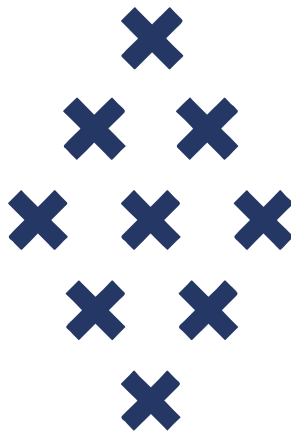
En vuxen är med gruppen under hela övningen för att leda diskussionen och stödja spejarscouterna.

Be deltagarna att ordna lappar med nedanstående budskap så att de bildar en diamant. Alla lappar börjar med "Jag säger nej, så att...". Längst upp på diamanten är de saker som enligt patrullen är mest viktigt att de vid behov säger nej till, i mitten de lite mindre viktiga sakerna och längst ner de minst viktiga sakerna.

Uppmuntra deltagarna att diskutera sina egna val och hitta motiveringar till varför en lapp är viktigare än en annan. Vissa påståenden kan låta tokiga eller till och med ologiska. Fundera och diskutera tillsammans varför det är så och vad påståendena betyder. Varje grupp kommer att ha en unik diamant; det finns inga fel mönster.

- Jag säger nej, så att jag kan göra för mig motiverade och goda beslut.
- Jag säger nej, så att jag kan ta beslut.
- Jag säger nej, så att jag kan säga ja till mina egna önskningar och begär.
- Jag säger nej, så att jag inte behöver göra som alla andra gör.
- Jag säger nej, så att jag kan fundera och överväga olika alternativ.
- Jag säger nej, så att jag står bakom det jag tror på och mina tankar.
- Jag säger nej, så att jag står på mig.
- Jag säger nej, så att jag tar ansvar över mitt eget liv.
- Jag säger nej och tar risken att någon inte sen heller tycker om mig.
- Jag säger nej, så att jag möter besvikelser eller avvisanden.

Sammanställ slutligen era val och diskutera om tankar som uppgiften väckte.

KÄNSLO- OCH TRYGGHETSKUNSKAPER

STOP-LEKEN (LEK)

Källa: THL och Amnesty
<https://www.julkari.fi/handle/10024/90817>
ihmisoikeudet.net

Tid: ungefär 20 minuter, patrulledaren leder leken

Det är varje persons mänskliga rätt att ens egna gränser respekteras. Var går dina gränser? Var går andra personers gränser och hur blir du medveten om var andra människors gränser går?

Uppgift: Spejarscouterna väljer ett par och ställer sig på ett lämpligt avstånd mittemot sitt par. Den ena personen (A) står kvar på sin plats, medan den andra personens (B) uppgift är att långsamt närma sig sitt par. A:s uppgift är att säga Stop! då B är på gränsen till person A:s personliga gräns. B ska stanna. Obs! Gör gärna uppgiften med flera olika personer, eftersom avståndet är olika mellan olika människor.

Efter uppgiften diskuterar hela patrullen tillsammans eller i mindre grupper. Ni kan söka svar på till exempel följande frågor:

- Hur kändes leken?
- Vilka tankar väckte leken?
- Hade olika personer olika behov för avstånd?
- Lät du någon person komma närmare än en annan? Varför?
- Hur kändes det när den andra sa Stop! Skulle du ha kunnat tänka dig gå närmare?

BAKGRUND TILL KONFLIKTER

KNÄCKA MYTER (REFLEKTION & DISKUSSION)

Bearbetad version av materialet för Ahtisaari-dagen (CMI)

<http://ahtisaaripaiva.fi/wp-content/uploads/2021/03/myytit-ru.pdf>

Tid: ca 30 minuuttia

En lämplig deltagarmängd är 4–20 spejarscouter. Det skulle vara viktigt att varje spejarscout får reflektera över påståenden högt.

Aktivitetens uppbyggnad: Ledaren läser upp myterna, en i taget. Spejarscouterna reflekterar i grupper på 2–3 personer i några minuter över bakgrunden till myten och hur trovärdig den är. Efter diskussionen får de som vill berätta om vilka tankar myten väckte hos dem. Ledaren läser sedan upp redogörelsen för myten för grupperna och efter det kan ni ännu diskutera om eventuella åsiktsskillnader. Vad orsakar åsiktsskillnader? Har var och en rätt att ha sin egen åsikt om den diskuterade myten? När borde man och när borde man inte berätta om sin åsikt för en större grupp? Gå igenom 5–8 myter och avsluta sedan aktiviteten med en diskussion om värderingar. Ledaren ska komma ihåg att vara speciellt lyhörd i ämnen som möjligen berör spejarscouterna personligen. Ledaren väljer också myterna så att de representerar olika slags teman.

MYT: "ALLA FLYKTINGAR VILL BARA HA EN BÄTTRE EKONOMISK STÄLLNING I EUROPA"

Redogörelse: Enligt undersökningar är geografisk närhet och mänskliga kontakter avgörande för till vilka länder asylsökande reser. De flesta flyktingar flyr inom sitt eget land eller flyr över gränsen till grannlandet och stannar där. Till länder som Finland kommer bara en bråkdel av världens flyktingar.

MYT: INVANDRING BETYDER BARA EXTRA UTGIFTER FÖR FINLAND.

Redogörelse: Det är viktigt att skilja olika former av invandring från varandra. När ny arbetskraft anländer till landet är det i princip alltid lönsamt. Att ta emot flyktingar betyder på kort sikt ökade kostnader, men på längre sikt kan det också betyda att Finland blir starkare. Man kunde jämföra situationen med satsningar på utbildning. På kort sikt är det en kostnad, men på längre sikt är det frågan om en investering som kan inverka på att Finland och landets ekonomi blir starkare.

MYT: "FLYKTINGAR MED SMARTTELEFONER BEHÖVER INTE HJÄLP"

Redogörelse: Människor är flyktingar då de flyr undan förföljelse eller kring. Det betyder inte att människan är fattig. Det kostar mycket att fly från sitt hemland och med hjälp av en smarttelefon kan flyktingar hålla kontakt med smugglare och anhöriga. Många flyktingar har resurser som hjälper dem att fly. Under flykten blir många ändå fattigare.

MYT: "FINLAND ÄR FULLT"

Redogörelse: Finland är till sin yta det 65 största landet i världen. Finlands areal är totalt 303 815 kvadratkilometer. Ändå bor bara ca 5,5 miljoner människor i Finland. Befolkningsmässigt är Finland det 118 största landet. Det finns totalt 238 länder i världen, alltså finns det 117 länder med fler invånare än Finland. Det bor 16,25 människor per kvadratkilometer i Finland. I Nederländerna är motsvarande tal 408 människor per kvadratkilometer. I Hongkong bor det till och med 6500 människor per kvadratkilometer. På basis av den här informationen verkar inte Finland vara fullt. Källa: CIA World Factbook

MYT: ISLAM BEFALLER KVINNOR ATT ANVÄNDA SJAL.

Redogörelse: Koranens instruktioner angående klädsel är inte detaljerade. Koranen betonar att både män och kvinnor ska klä sig anständigt. Den tolkning som säger att kvinnan måste täcka allt annat än ansikte och händer har kommit till långt efter att Koranen sammanställts. I vissa länder har sjalen de senaste årtiondena blivit en politisk symbol som avspeglar islams uppgång och strid mot den västerländska övermakten. En del muslimer tycker att de gör fel mot sin religion om de inte använder sjal, medan andra anser det vara ett personligt val som representerar deras tro och värderingar.

MYT: "ALLA EXTREMA TANKAR ÄR AV ONDO"

Redogörelse: Många människor tyckte att Kolumbus plan att segla västerut till Asien var en extrem tanke. Att slaveriet upphörde och att kvinnor skulle få rösträtt har också varit en extrem tanke för många. Att tänka på eller genomföra något extremt är alltså i sig inte fel, men det är fel att tvinga extrema tankar på andra människor med hjälp av våld.

MYT: "ISLAM DIKTERAR ALLT I MUSLIMERS LIV"

Redogörelse: Det är en illusion att islam dikterar allt som muslimer gör och att islam förbjuder många saker. Islam är en mångsidig religion. Det finns olika inriktningar. Det finns många tolkningar på heliga skrifter. Alla muslimer agerar inte på samma sätt, liksom inte heller kristna. Som i alla religioner är inte heller alla muslimer fanatiker eller djupt troende. Bland muslimer finns, precis som bland kristna, såväl djupt troende som mindre troende.

MYT: "ALLA MUSLIMSKA KVINNOR ÄR FÖRTRYCKTA"

Redogörelse: I många muslimska länder hamnar kvinnor i ojämlik ställning i jämförelse med män på grund av lagstiftningen. Trots det finns det i största delen av de muslimska länderna inte någon lagstiftning som begränsar kvinnors rättigheter, utan kvinnors självbestämmanderätt inskränks på grund av sociala och kulturella skäl. Ofta är samhällsklass mer avgörande än kön. Många kvinnor har inflytelserika poster också i muslimska länder. Men till exempel i Saudi-Arabien får inte kvinnor köra bil och kvinnor ska alltid ledsagas av en manlig släkting. Islams heliga skrifter om kvinnans ställning och rättigheter kan igen tolkas på många sätt. I Koranens fjärde sura, alltså kapitel, nämns det att män får ha flera fruar. Det är ändå på villkor att mannen ska behandla alla kvinnor jämlikt och mannen ska kunna livnära alla fruar. Enligt lagstiftningen i några muslimska länders lagstiftning är det ännu tillåtet med många fruar, men i praktiken är det här sällsynt eftersom få har tillräckligt med tillgångar för att livnära flera fruar. I vissa muslimska länder, till exempel i Egypten, omskärs ännu flickor. Könsorganen stympas så att kvinnor inte kan njuta av sex. I Koranen nämns inte flickors omskäring, utan omskäring beror på kulturen.

MYT: ALLA FINLÄNDARE TÄNKER PÅ SAMMA SÄTT.

Redogörelse: Finländarna består av flera etniska grupper. De talar flera olika språk och de har flera olika religioner. Största delen av finländarna är finskspråkiga lutheraner, fast också de kan delas upp i olika grupper när det gäller tankesätt och till exempel politiska inriktningar. I riksdagsvalet år 2015 var de fyra största partierna sett till understödssiffrorna inom fyra procent i förhållande till varandra. Det här visar att det i Finland råder en bred mångfald och varierande åsikter och tankar när det gäller landets ledning. I Finland finns också många olika åsikter och tankar t.ex. när det gäller att lämna EU eller stanna i EU och när det gäller att ansluta sig till Nato.

MYT: "VI I FINLAND HAR INGEN SKYLDIGHET ATT TA HAND OM ANDRA MÄNNISKOR OCH HJÄLPA DEM?"

Redogörelse: Finland har fått mycket hjälp, till exempel under vinterkriget 1939. Nästan 13 000 människor kom från olika europeiska land för att hjälpa till att försvara Finland i kriget. Italien skickade stridsplan och vapen till Finland. Också Storbritannien och Frankrike skickade flygplan till Finland. Amerikanerna donerade mer än 2 miljoner dollar åt Finland. Under andra världskriget (fortsättningskriget) 1941-1944 skickades ungefär 70 000 barn till Sverige, Norge och Danmark undan kriget.

MYT: INVANDRINGEN ÖKAR ARBETSLÖSHETEN I FINLAND.

Redogörelse: Ibland kopplas invandringen och ökad arbetslöshet samman. Påståendet 'de tar våra arbetsplatser' hörs nu som då. När man iakttar internationella jämförelser kan man ändå inte säga att en stor invandring skulle öka arbetslösheten. Invandring och negativ löneutveckling har heller inget samband. Att säga att 'någon tar våra arbetsplatser' är att förenkla fenomenet. Det finns inte någon viss mängd arbetsplatser som bara väntar på att någon 'tar dem'. Staten och näringslivet skapar marknader som växer med hjälp av investeringar från innovationer och bolag samt kommunala och statliga investeringar. När befolkningsantalet ökar, ökar också konsumtionen och efterfrågan. I takt med det blir även arbetsplatserna fler.

MYT: "SOLIDARITET KRÄVER ATT MAN ÄR LIKADAN ELLER ATT DET FINNS EN LIKHET"

Redogörelse: Enligt internationella studier är det möjligt att bygga ett samhälle med mångfald så människorna är beredda att satsa på det gemensamma goda. Människor som bor i länder med en stor etnisk mångfald identifierar sig lika starkt med sitt land som människor som bor i länder med mindre etnisk mångfald. Nederländerna är ett exempel på ett samhälle med stor mångfald och en stor känsla av gemenskap.

MYT: "ATT VARA SAME ÄR ATT VARA FINNE"

En del samer upplever att de är både finländare och samer, medan andra samer anser sig vara bara samer. Samerna är ett eget folk som bor i de norra delarna av Fennoskandinavien. Samerna är ett ursprungsfolk och det betyder att de är de ursprungliga invånarna på sitt område. Samerna själv kallar sitt land, som finns i fyra olika nationer, för Sameland. Samisk kultur hör till samerna, och finländarna kan inte anse att den samiska kulturen är en del av den finländska kulturen. Att vara född som same är en stark del av identiteten, men huruvida en same som bor i Finland också ser sig som en finländare är en personlig och individuell sak för hen själv. I Finland kan man scouta på enaresamiska i kåren Tunturisudet i Enare. Scoutterminologin finns också översatt till enaresamiska.

MYT: "HOMOSEXUALITET ÄR EN SJUKDOM"

Redogörelse: För årtionden sedan betraktats homosexualitet som en sjukdom och jämförts med bland annat impotens, en mental sjukdom eller med en flunssa; faktorer som är till besvär och utgör hinder i vardagen. Sedan år 1981 klassas homosexualitet inte som en sjukdom i Finland. En människas sexuella läggning är en egenskap hen har, liksom ögonfärg, hudfärg, vänsterhänthet eller att ha lockigt hår. Den sexuella läggningen påverkar på inget sätt ens förmåga att ha ett vanligt jobb eller leva ett vanligt liv eller ha ett fullskaligt kärleksliv. De bekymmer som personer med annan sexuell läggning än heterosexualitet har handlar om andra människors intolerans och homofobi.

MYT: DET ÄR HELT OKEJ ATT KALLA NÅGON ANNAN FÖR HOMO/GAY PÅ SKÄMT.

Redogörelse: Homo/gay är ingen förolämpning utan vissa människors identitet. Man får inte ignorera användning av homo/gay som förolämpning eller som skämt utan det måste finnas en nolltolerans mot det. Om man märker att ens kompisar använder ordet homo/gay på ett oacceptabelt sätt kan man ingripa i det genom att t.ex. påminna dem om att vara gay är helt lika normalt och okej som att vara hetero. Man kan också fundera på vad man egentligen vill ha sagt om man kallar någon för homo på skämt.

MYT: "POJKAR HAR SNOPP OCH FLICKOR SNIPPA. ANATOMIN AVGÖR KÖNSTILLHÖRIGHET"

Redogörelse: Det finns olika sätt att definiera kön; varav anatomin är ett. Andra faktorer som kan inverka på en persons könsidentitet är bland annat hormonnivåer, hjärnans kön (benägenheter som skapas i barnets hjärna delvis på basis av hormonnivåerna i livmodern), kulturellt betingade manliga eller kvinnliga drag och människans juridiska kön. Det finns individuella skillnader i människors anatomi och till exempel kan en flicka som är intersex sakna en vagina men ändå vara en riktig flicka då hon själv upplever sig själv som flicka. Det kan finnas motsättningar mellan de olika faktorerna som påverkar en människas kön, men det viktiga är att komma ihåg att vara lyhörd för att kön kan definieras på olika sätt och att det avgörande för en persons könsidentitet är hens egen uppfattning om hens kön.

MYT: "AUTISTER KÄNNER INTE KÄRLEK OCH HAR INTE KÄNSLOR"

Redogörelse: Att ha svårt att uttrycka känslor betyder inte att man inte alls har känslor. En bristfällig och ovanlig typ av ögonkontakt kan göra att en autist verkar kall och känslolös. Det kan vara svårt att skapa vänskapsrelationer och det kan uppstå missförstånd då man inte har ett gemensamt socialt språk. Ibland kan en autist verka oförskämd, fast hen inte menar det. Många autister upplever ensamhet. Enligt vissa undersökningar upplever var fjärde att hen inte alls har vänner. Över hälften önskar fler vänskapsrelationer.

MYT: "LIVET MED EN FUNKTIONSNEDSÄTTNING ELLER EN KRONISK SJUKDOM ÄR EN FÖRKROSSANDE TRAGEDI"

Redogörelse: Funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar presenteras ofta i media främst genom överlevnadshistorier och mirakulös återhämtning. I verkligheten blir man ändå inte frisk från kroniska sjukdomar och funktionsnedsättningar, och orsaken till det ligger inte i den egna attityden. Inte dör cancerpatienter för att de inte har "kämpat tillräckligt" eller för att de "har en dålig attityd". Ofta glömmes vi att det hur mycket stöd vi får av andra människor påverkar ens inställning. Många funktionsnedsatta får mycket stöd. Fantastiskt! Det är lättare för dem att leva ett gott liv trots sin sjukdom eller funktionsnedsättning. Andra får inte alls något stöd av samhället eller sina närstående. Då varje stund är en kamp är det svårt att fortsätta vara positiv.

MYT: "TERRORISM FUNGERAR"

Redogörelse: Terrorism fungerar lite på samma sätt som om du släpper in en hungrig tiger i ett rum där du deltar i en debatt. Du får uppmärksamhet och får hoppas att tigern äter din motståndare, men du har inte kontroll över situationen. Våld "fungerar" då när du med hjälp av våld får kontroll, men våld fungerar dåligt för att styra politik. Andra metoder – ord och förhandlingar – behövs för att få politisk kontroll. Terrorism är obegränsat och kaotiskt våld. Terrorister tar gärna äran åt sig själv då saker går som de önskar. Men terrorism fungerar dåligt, eftersom våldsamma extremister bor i en slags fantasivärld.

MYT: "ICKE-VÅLD FUNGERAR INTE"

Redogörelse: Många tror att icke-våld fungerar bara då motståndare (till exempel en diktator) själv väljer att inte använda våld mot motståndet. Det finns ändå bevis på att det fungerar att möta våldsamma ensamregenter med icke-våld. Den amerikanska forskaren Erica Chenoweth har påvisat att ett fredligt sätt är effektivare än att använda våld. Enligt henne var ungefär 50 procent av alla fredliga uppror mellan åren 1990 och 2015 framgångsrika, medan endast 25 procent av väpnade upproren lyckades. Fredliga uppror fungerar, men ofta på ett annorlunda sätt i jämförelse med väpnade uppror. Fredliga uppror utmanar och tar bort maktens stödpelare så att systemet inte kan fungera effektivt och därför faller. Det är inte säkert att en härskare med våld kan få slut på protesterna eller andra fredliga kampmetoder. Ibland fungerar systemets våld som en bumerang och våldet träffar härskarna själv. När våld används mot civila kan regenterna uppfattas som olagliga och fler människor går med i upproret. Det finns ändå inget ett rätt sätt för att lösa konflikter.

MYT: "ICKE-VÅLD FUNGERAR ALLTID"

Redogörelse: Fredliga uppror och strävanden till att lösa konflikter kan ibland få allvarliga konsekvenser (till exempel Syrien, Ukraina och Libyen). Det är skäl att ta i beaktande också kulturella skillnader. Fredliga uppror kan främja och fördjupa den demokratiska utvecklingen. Men fredliga uppror kan också dela folket, öka polariseringen och risken för väpnade konflikter till exempel på grund av etniska och religiösa meningsskiljaktigheter. Därför ska man försöka förstå hurdana villkor ett fredligt uppror kräver.

MYT: OM JAG VILL LEVA LYCKLIGT MÅSTE JAG UNDVIKA KONFLIKTER.

Redogörelse: Människans liv består av en mängd olika konflikter. Om du vill leva och njuta måste du acceptera detta faktum. Om du inte vill möta konflikter, kan du inte lösa dem. Att undvika konflikter kan i praktiken betyda att du inte får någonting gjort, livet går förbi och andra bestämmer för dig. Det är bra för dig att agera och möta de inre och yttre konflikter du hamnar i. Du lämnar alltid situationen som en vinnare oberoende av om du har rätt eller inte. Det är alltid möjligt att uppnå en överenskommelse som båda parterna är nöjda med. Du ska jobba för att uppnå dina drömmar.

MYT: "MÄNNISKAN HAR EN MEDFÖDD NATURLIG TALANG ATT LÖSA KONFLIKTER"

Redogörelse: Vi är alla födda med en naturlig vilja att få saker att gå som vi vill. Vi behöver alla lära oss att kontrollera en del av den här lusten och istället lösa konflikter. Beroende på din personlighet är det lättare eller svårare. Människan föds alltså inte med kunskapen att lösa en konflikt. Var och en måste jobba för att lära sig det.

MYT: "DET ÄR OMÖJLIGT ATT LÄRA SIG ATT LÖSA KONFLIKTER"

Redogörelse: Det är svårt att hantera konflikter och konflikter kräver både tid och pengar. Det vet alla. Men mycket är vunnet om konflikterna kan lösas i ett tidigt skede. Den finns några enkla regler och verktyg för en framgångsrik konfliktlösning. En orsak till att konflikter uppstår är myten om att konflikter är onormala och att konflikter orsakas av en knepig människa som till exempel jag själv eller någon annan. Om vi lär oss och accepterar att konflikter är lika naturliga som ljus och mörker, är mycket vunnet. Den finns också olika grader av konflikt och att lära sig att känna igen dem är viktiga delar av konfliktlösning och att hantera konflikter. Till exempel en situation som börjat med lite ironi kan sluta som en katastrof och då kan det vara för sent att reda ut konflikten och skadan är redan skedd. Om en människa bara har ett sätt att hantera en konflikt, går det att jämföra med till exempel en snickare som bara kan använda en hammare. Han kan säkert spika bra, men så fort ett bräde behöver klyvas uppstår problem. Därför är det viktigt att varje människa har ett personligt galleri av stilar och sätt för att hantera konflikter.

MYT: RELIGIÖSA TVISTER ÄR ANLEDNINGEN TILL ALLA VÄPNADE KONFLIKTER.

Redogörelse: Många människor tänker att de flesta väpnade konflikter uppstår på grund av religion. Anledningarna är ändå varierande. I några fall kan vissa faktorer leda till att grupper betar sig våldsamt i en sammanslutning, men inte i andra. Avgörande faktorer kan vara om det finns lämpliga och effektiva svarsmekanismer, som en välfungerande förvaltning och institutioner baserade på rättsregler, eller inte. För att ett tidigt förebyggande ska vara effektivt borde man känna till de mångfacetterade grundläggande skälen till konflikten och ingripa i dem.

Bidragande faktorer till väpnade konflikter är bland andra:

FATTIGDOM: de senaste åren har sannolikheten för att fattiga länder ska bli en del av väpnade konflikter varit mycket större än för rika länder, eftersom fattiga länder har mindre ekonomiska och politiska resurser för krishantering. Fattigdom i sig är ändå inte en avgörande faktor, eftersom de flesta fattiga länder för det mesta lever i fredliga förhållanden.

OJÄMLIKHET: länder som går genom krig och konflikter lider ofta av ojämlikhet mellan olika samhällsklasser. Grunden till ojämlikheten är ofta etnisk bakgrund, nationell identitet, religion samt ekonomisk och social ställning. Ojämlikhet förhindrar likvärdiga möjligheter till politisk påverkan och stänger också vägen till en fredlig förändring. Ibland bryter våldsamma konflikter ut som en följd av genomtänkt mobilisering mot missförhållanden. "Identitetspolitik" – stödande av etniska, religiösa eller nationalistiska myter och omänskliga ideologier – erbjuder politiska ledare enkla tillfällen att mobilisera stöd för chauvinistiska ändamål. Det här beror särskilt på det att under 20 procent av alla länder är etniskt homogena.

FÖRSÄMRADE EKONOMISKA FÖRHÅLLANDEN: svaga ekonomiska omständigheter gör ett land mer benäget för konflikter. Samhällets stabilitet kan också vackla om inte ekonomiska reformer och strukturförändringar kompletteras med kompenserande socialpolitiska åtgärder. När dessa faktorer förenas till en kraftlös förvaltning är möjligheterna få för att förhindra att våldsamer bryter ut och sprids.

GIRIGHET: Trots att krig och väpnade konflikter i sin helhet blir dyrt för samhället kan de ändå vara lönsamma för enskilda personer. I dessa situationer ingår striderna om naturtillgångar som olja, gas, diamanter, skog och andra förnödenheter. Man kopplar även ofta droger till konflikter. De här konflikterna uppehålls ofta av personer som strävar efter personlig vinst eller av intressen hos grannländernas regeringar. Den internationella affärsvärlden kan också ha sin del i konflikten genom att dess representanter köper egendom som skaffats orättvist, bidrar till penningtvätt och kontinuerligt sänder vapen till konfliktområdena.

BRIST PÅ FÖRTROENDE: brist på förtroende mellan nationer och osäkerhet i relationerna mellan stater kan äventyra freden och säkerheten. T.ex. massförstörelsevapen, olaglig förvaring av dem och olaglig transport av vanliga vapen kan riskera både den internationella freden och säkerheten samt de andra målen i FN-stadgan. Redan innehav av massförstörelsevapen skapar en ofrånkomlig risk för att de används. Informationsutbyte och transparens inom beväpning och militära ärenden kan minska risken för missförstånd och fel kalkyler.

KRÄNKNINGAR AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA: systematiska kränkningar mot mänskliga rättigheter gentemot särskilda grupper ökar risken för att väpnade konflikter uppstår. Det finns inga misstankar om att förutom bristen på en rättsstat och demokrati är också krav från övermakten, diskriminering och baktal grundläggande orsaker till konflikter. Källa: United Nations Regional Information Centre (UNRIC).

Frågor för en slutreflektion:

- Vad tycker ni orsakar ojämlikheten mellan människor/olika människogrupper?
- Är vissa människogrupper mer värda än andra?
- Vad menas egentligen med jämlikhet?
- Har scoutingen gett dig några värderingar som stödjer jämlikhet mellan människor och uppmuntrar till likabehandling? I så fall, hurdana?

BAKGRUND TILL KONFLIKTER

GLOBAL RÄTTVISA (REFLEKTION & DISKUSSION)

Bearbetad version av materialet för Ahtisaari-dagen (CMI)

<http://ahtisaaripaiva.fi/wp-content/uploads/2021/03/globali-oikeudenmukaisuus-sv.pdf>

GLOBAL RÄTTVISA. Klimatförändringen är i allra högsta grad en etisk fråga. Det är framst rika industriländer som orsakar att klimatet varms upp i allt snabbare takt. Följderna slår ändå hårdast mot sådana länder som är minst skyldiga till krisen och redan färdigt är i en sårbar ställning. Vetskapen om denna obalans borde leda till ansvarstagande i det så kallade globala nord.

Tid: ungefär 30 minuter

Teman: global rättvisa, klimatkrisen, koldioxidavtryck

Material: mobiler och internet för att spela upp en video och söka information

Sök information om det egna och finlandarnas genomsnittliga koldioxidavtryck. Jämför koldioxidavtryck på olika håll i världen och fundera över vad den information ni hittar förpliktar oss till.

Repetera allra först kort vad klimatkrisen handlar om, t.ex. med hjälp av den här webbsidan <https://ilmasto-opas.fi/sv/ilmastonmuutos/videot-ja-visualisoinnit/-/artikkeli/b4df9633-7e1f-4389-9d> eller t.ex. genom att titta på ett klipp från Youtube. Det här klippet är på finska: <https://www.youtube.com/watch?v=mXc7BSAY27s>

Be varje spejarscout ta reda på sin egen "klimatskuld" enligt följande:

- Rakna först ditt eget koldioxidavtryck med Sitras livsstilstest (<https://livosstilstest.sitra.fi/>).
- Jämför sedan ditt resultat med finlandarnas genomsnitt som du kan se i samband med dina egna resultat. Hurdana observationer gör du?

En finländsk konsument har ett koldioxidavtryck på ungefär 10 ton koldioxidekvivalenter per år. Boendet ger upphov till 30 procent av avtrycket, transport för 20 procent och mat för 18 procent. Andra utsläpp från hushåll står för 32 procent av avtrycket.

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Sök fram en aktuell karta över områden som klimatförändringen utgör de största riskerna för. (Om ni inte hittar lämpliga kartor på svenska kan ni använda till exempel sökorden “countries most vulnerable to climate change”. Bedomningarna av hur sårbara områdena är varierar något.)

- Välj ut några länder i de områden som är mest utsatta.
- Ta reda på invånarnas genomsnittliga koldioxidavtryck i de länder ni valt.
- Koldioxidavtrycken per land finns till exempel i engelskspråkiga Wikipedia under namnet List of countries by carbon dioxide emissions per capita.
- Sammanställ observationerna i det här skedet. I vilka storleksklasser är invånarnas genomsnittliga koldioxidavtryck i länderna i de områden som klimatförändringen drabbar hårdast? Anteckna och jämför det med intervallet inom vilket er grupps koldioxidavtryck ligger, som ni tidigare skrev upp. Hurdana observationer gör ni?
- Dela sedan in scouterna i smågrupper. Be dem diskutera följande frågor:
- Vad tänker ni om att invånarna i områden som lider mest av följderna av klimatförändringen oftast är de som har bidragit allra minst till att hela fenomenet uppstått?
- Vad tycker ni om att “invånarna med stora utsläpp” i Finland knappt alls behöver lida av klimatförändringens allvarliga följder, såsom extrema väderfenomen?
- Sammanfatta era tankar och skriv några meningar om dem.
- Vad tycker ni att vetenskapen om denna obalans förpliktigar oss till? Hur borde vi agera i fortsättningen? I vilken grad skulle ni själva vara färdiga att göra de förändringar som behövs?
- Fundera ännu tillsammans på vad koldioxidneutral betyder. Hur kan man scouta på en koldioxidneutralt sätt?

Ett kolneutralt företag eller en koldioxidneutral produkt eller service belastar inte klimatet. I praktiken betyder det här att man först har definierat ett koldioxidavtryck för en viss helhet och sedan minskat avtrycket med olika metoder. Sådana utsläpp som man inte själv kan minska kompenseras genom andra projekt eller genom att köpa utsläppsrättigheter. Då man kompenserar utsläpp är det viktigt att försäkra sig om att utsläppsrättigheterna förverkligas på ett pålitligt sätt.

ATT FÖRSTÅ MÅNGFALD

OM JAG VAR NÅGON ANNAN (REFLEKTION & DISKUSSION)

Källa: Bearbetad version av MLL: Tukioppilaiden koulutusmateriaali

Deltagarmängd: Alla evenemangsdeltagare

Tid: 20–30 minuter

Material: Lappar med rollerna

Instruktioner till dragaren:

- Ge en roll åt varje deltagare (rollerna finns i listan nedan, hitta vid behov på flera roller) Se till att ingen roll påminner för mycket om spejarscoutens verkliga liv.
- Be spejarscouterna att sätta sig bekvämt och leva sig in i sin roll med hjälp av följande frågor (alla svarar på frågorna tyst för sig själv): Vem är du? Hurdan barndom hade du? Hurdana föräldrar har/hade du - vad jobbar de med? Har du gått i skolan eller studerat? Hur ser din vardag ut nu? Vad är du rädd för? Vad förväntar du av framtiden? Var och en bygger alltså sin egen roll. Vid behov kan ledaren hjälpa spejarscouterna att skapa sin roll och att tänka på hurdana aspekter skulle passa in i den. Att leva in sig i en annan människas liv är inte nödvändigtvis lätt för alla spejarscouter.
- Be deltagarna ställa sig i en rad längs kanten av en stor plan eller längs väggen i ett stort rum, så att det finns tillräckligt med utrymme framför alla. Ledaren läser upp påståenden och deltagaren ska ta ett steg framåt om deras rollfigur skulle svara "ja" på påståendet. Om man tror att ens roll inte skulle svara jakande eller om man är osäker, ska man stanna där man stått. Slutligen ser spejarscouterna sig omkring och noterar var de hamnat i relation till varandra; vissa har ju fått ta flera steg framåt än andra.
- Efter påståendena står spejarscouterna kvar. Var och en får sedan berätta vilken roll de hade fått och hurudan berättelse de skapat åt sin rollfigur. Hur passade de olika påståenden på de olika rollerna? Varför? Hur kändes det att se den egna rollfiguren i förhållande till andra roller? Hur kändes det att ta ett steg framåt och hur kändes det när du inte fick ta ett steg? Hur kändes det att leva sig in i en annan människas liv?
- Diskutera vilka olika positiva aspekter det fanns i rollfigurernas liv? Hurdana utmaningar ställdes de inför? Barnkonventionen säger att "Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Barnet får inte diskrimineras på grund av sin eller sina föräldrars utseende, ursprung, åsikter eller andra egenskaper." Tycker ni detta var fallet i era rollfigurers liv?
- Be spejarscouterna att sluta rollen och bli sig själv igen.

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Rollerna (printa ut eller skriv ned dessa på skilda lappar)

- Jag är 13 år gammal. Jag bor i ett stort egnahemshus med mina föräldrar och två bröder. Mina föräldrar förtjänar bra.
- Jag är 13 år och tar hand om mina två småsyskon ofta. Min mamma är sjuk så hon kan inte jobba.
- Jag är 15 år och bor i ett område som har förklarats som svältområde. Man har försökt rekrytera mig till en terroristgrupp flera gånger. Mina föräldrar är vid liv.
- Jag är 16 år och bär traditionell romsk dräkt. Mina föräldrar arbetar.
- Jag är 14-årig asylsökande som kom till Finland för ett år sedan. Jag vet inte om mina föräldrar är vid liv.
- Jag är 16 år. Jag blev adopterad från Nigeria som bebis.
- Jag är en 20-årig tysk studerande. Jag har bott i Finland i ett år och planerar att fortsätta mina studier här.
- Jag är en 17-årig finsk utbytesstudent i USA.
- Jag är 15 år och den enda eleven i rullstol i min skola.
- Jag är 13 år. När vi ska göra grupparbeten i skolan, finns det ingen som vill arbeta med mig.
- Jag är 14 år och har bott 10 år i Finland. En gång om året åker vi till mitt andra hemland för att besöka släkten.
- Jag är 14 år och bor på ett barnhem. Jag har haft 3 fosterfamiljer innan men fick inte stanna kvar i någon av dem.
- Jag är 14 år och bor i ett tält. Det börjar bli kallt nu på hösten, och jag vet inte om min pappa är vid liv.
- Jag är 15 år gammal och är den äldsta av åtta syskon. Jag tar ständigt hand om mina yngre syskon. Mina föräldrar jobbar inte.
- Jag är 13 år gammal och bor i ett område med hungersnöd. Min mamma och min pappa lever.”
- Jag är 14 år gammal. Jag går i en anpassad skola. Under veckorna bor jag på internat och bara på helgerna är jag hemma.
- Jag är en 14 år gammal ungdom. Mina föräldrar jobbar, men lönen är inte värst stor.
- Jag är en 13 år gammal ungdom. Jag har bott i Finland i två år. Det är svårt i skolan.

Påståenden –

Ta ett steg framåt ifall påståendet stämmer in på dig.

- Du har inte upplevt diskriminering på grund av ditt ursprung, religion, hudfärg eller någon annan egenskap eller dina föräldrars egenskap.
- Du kan lita på att myndigheterna i ditt land inte med avsikt försöker skada dig eller din familj.
- Dina möjligheter att få ett jobb som vuxen är inte sämre på grund av ditt namn eller ursprung.
- Du riskerar inte att hamna i krig.
- Du behöver inte vara rädd för våldsamheter eller oroa dig för din egen eller dina närståendes säkerhet.
- Du kan börja studera i en stad som du väljer själv.
- Du behöver inte vara rädd för att bli mobbad eller diskriminerad i skolan, i hobbyer eller i sociala medier på grund av ditt ursprung.
- Du har inte blivit utsatt för våld.
- Du har fått leva med vuxna som älskar dig och vill ditt bästa.
- Du upplever det möjligt att nå dina drömmar.
- Ingen har frågat dig varifrån du kommer “på riktigt”.
- Människor brukar inte snegla tveksamt på dig på stan.
- Det känns mestadels lätt för dig att sköta ärenden och prata i butiker, på banken, på posten och hos läkaren.
- Du har möjlighet till regelbundna hälsogranskningar trots att du inte är sjuk.
- Du har ett tryggt och lämpligt hem.
- Det finns en telefon, tv, dator och andra bekvämligheter i ditt hem.
- Du får äta dig mätt varje dag.
- Du kan ta en dusch varje dag.
- Du får bo med din familj.
- Du behöver inte tänka på att överleva.
- Trots att dina föräldrar inte skulle jobba skulle ni kunna bo kvar i ert hem.
- Du kan åka på semester med din familj minst en gång om året.
- Du kan gå på bio, nöjespark eller något annat roligt ställe om du vill.
- Du har tillgång till lämpliga nöjen för din ålder, som till exempel spel och hobbyn .

ATT FÖRSTÅ MÅNGFALD

FLAGGRÅN (LEK)

Deltagarmängd: Alla evenemangsdeltagare

Tid: 30+ minuter

Material: Flaggor åt lagen, vid behov snören

Deltagarna delas in i till exempel 2–4 lag och lagen får egna flaggor de ska försvara. Spelets ledare bestämmer ett eget bo för de olika lagen där flaggan ska förvaras. Meningen är att hitta och stjäla motståndarlagets flagga och hämta den till sitt eget bo. Motståndare får tas fast genom att röra vid dem. Då hamnar motståndaren i fängelse, varifrån personen kan räddas genom att en lagkamrat rör vid dem. Det är endast i det egna boet man är i säkerhet men överallt annanstans får man ta fast andra. Spelets vinnare är det lag som fått ett annat lags flagga eller flera andra lags flaggor till sitt eget bo.

Instruktioner för den som drar leken:

Leken är en orättvis version av flaggrån. Alla lagen har olika spelförhållanden. Det berättas inte åt spelets deltagare att spelet är orättvist. Lagens bon är olika och försvarandet av dem är tydligt olika och ojämlika: ett synligt ställe / svåråtkomligt ställe / på en stor sten / ställe man kommer åt från alla håll / ställe man kommer åt från endast ett håll. Förbered dig på att dela ut hembona utan att berätta att de är ojämna. Ifall deltagarna klagar på att leken är orättvis, förklara snällt för dem att det är just så spelet går och uppmuntra dem att fortsätta spelet.

Spelets variation:

Spelets dragare ger vissa lag eller spelare hinder: två spelares fötter binds ihop / bara en del av laget får röra sig på en gång från boet / några spelares ögon binds och personen måste ledas fram / en deltagare får "straff" på grund av något irrelevant eller påhittat regelbrott.

Spelets dragare ger vissa lag eller spelare fördelar: laget får "pengar" eller amuletter som kan användas för att frigöra alla egna lagets spelare som hamnat i fängelse utan att kunna röra vid dem / spelets dragare frigör någon från fängelset som oskyldig / hembonet är väldigt stort / spelets dragare hejar endast på ett av lagen.

Med samma idé kan man även spela flaggrån/svansrån, där alla deltagare har en flagga/svans runt armen eller midjan (alla lag olika färgers band). Meningen är att få tag på andra lags band och spelets vinnare är det lag som samlat åt sig mest band av andra lag samt har kvar av sina egna. I spelets början ger man band av olika längd åt lagen, då är lagen i olika situation enligt hur lätt/svårt det är att försvara sitt eget band eller hur få tag på motståndarens band.

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Diskutera efter leken:

Hur kändes spelet och hur gick det för det egna laget?

Fanns det några svårigheter med spelet?

Var segern rättvis?

Var reglerna och förhållanden rättvisa? Om inte, hur kändes det?

Spelets dragare berättar att leken med flit var orättvis.

Till slut funderar man på att det även i riktiga livet finns människor med olika startpunkter och möjligheter, som kan göra det lättare eller svårare att fungera i samhället.

Hurdana hinder kan det finnas i olika människors eller människogrupper liv? (Till exempel språkbarriär, fysisk skada, sjukdom, arbetslöshet, fattigdom, har inte fått gå i skola, stereotypier, rasism eller hatprat mm.)

Hurdana fördelar kan det finnas i olika människors eller människogrupper liv? (Till exempel rikedom, hälsa och möjlighet till hälsovård, bra utbildning, säkerhet, att vara populär mm.)

Hur kan hinder och fördelar påverka människors liv och fungerande i samhället? Hur kan man göra det mer jämlikt mellan människor med olika startpunkter? (Till exempel tillgängliga utrymmen, användning av tolk, gratis grundutbildning, gratis hälsovård, arbetslöshetsersättning, antimobbningsverksamhet, välgörenhet, att vara snäll).

ATT FÖRSTÅ MÅNGFALD

UTMANINGSKAMPANJ (REFLEKTION & VERKSAMHET)

Källa: en bearbetad version av en Unicef-promenad

Ni kan genomföra utmaningskampanjen under Spejardagarna till exempel genom att sammanställa goda idéer på mål för välgörenhet och planera en egen kampanj. Presentera sedan kampanjen åt de andra. Alla kan ge goda tips och idéer.

Spejarscoutpatrullen eller scoutkåren väljer ett mål som de vill jobba för på ett konkret sätt, till exempel genom att samla in pengar. Ni kan hitta målen i scoutrörelsen (en scoutorganisation eller en scoutkår i ett utvecklingsland) eller genom en annan organisation (t.ex. Dagsverke rf, Röda Korset, Unicef, Kyrkans Utlandshjälp, Plan, WWF, SEY Djurskyddet Finland, Hungerdagsinsamlingen, Rädda barnen och så vidare) eller genom församlingen (genom missions- eller diakoniarbetet). Ert insamlingsmål behöver inte vara en stor organisation eller i ett utvecklingsland, utan ni kan också hitta bra mål på er hemort.

Spejarscouterna bekantar sig med det mål de valt och beslutar om en målsättning (till exempel att samla in 500 euro). Spejarscouterna kan bekanta sig med målet på internet, besöka organisationen eller höra sig för om någon från organisationen eller projektet som de valt kan besöka mötet.

Så här går utmaningen till:

- Bestäm ett mål (vem ska ni hjälpa?) och en målsättning (på vilket sätt ska ni hjälpa?). Ta också beslut om tidtabell och när ni gör de olika delarna i utmaningen. Bekanta er med målet och ta reda på hur ni kan ge pengarna till ert mål.
- Bestäm vilken aktivitet ni gör som era sponsorer betalar en valfri summa för. Ni kan samla pengar till exempel genom motion, scoutiga aktiviteter eller genom att göra goda gärningar. Bestäm också vart och hur ni noterar era aktiviteter.

En scoutig aktivitet: övernatta i skogen / promenera eller cykla 1 km med ryggsäck / orientera 1 h / vandra 1 km i skog / göra ved i 15 minuter

Att göra en god gärning (i fredsostrans anda): jag ingriper vid mobbning / jag bjuder med en ensam klasskompis i en aktivitet / jag gör eller delar ett inlägg om fredsostran på sociala medier (om antirasism, om att undvika hatprat och mobbning och så vidare)

- Varje spejarscout utmanar en eller flera människor att komma med. Den utmanade förbinder sig att betala en valfri summa på cirka 1-5 euro per prestation, till exempel 1 euro/övernattning i skog. Om spejarscouten under kampanjen övernattar fyra nätter i skogen, betalar sponsorn fyra euro till kampanjen.
- Efter den överenskomna kampanjtiden får sponsorerna en rapport om aktiviteterna och spejarscouterna samlar in pengarna. Efter det här gör ni tillsammans donationen till det mål ni valt.

KONFLIKTLÖSNING

BROBYGGE (ATT BYGGA)

Deltagarmängd: Alla evenemangsdeltagare

Tid: 45+ minuter

Material:

- kvistar, pinnar, grenar, hö och annat dylikt naturmaterial ni hittar (eller köp spiror eller hugg tunna stickor av vedklabbar)
- snöre
- ett tungt föremål, till exempel en fylld 5 liters vattendunk
- kniv, yxa, såg

Den här aktiviteten görs i två grupper. Grupperna har en gemensam målsättning: uppgiften att bygga en bro som kan bära ett tungt föremål, till exempel en vattendunk. Båda grupperna bygger hälften av en bro och slutligen fästs båda delarna ihop. Gruppen ska kunna flytta sin del av bron från sin byggnadsplats till den gemensamma samlingsplatsen. Vilken plats aktivitetens genomförs på och hur mycket tid det finns för aktiviteten avgör också materialvalen.

Så här framskrider aktiviteten:

- Ledaren delar spejarscouterna i grupper. En lämplig gruppstorlek är 4–6 personer. Om det finns fler än 15 deltagare i evenemanget, skapas flera grupper. Två grupper fungerar som ett par.
- Ledaren förklarar uppgiften, hur mycket tid grupperna har och vilket material det har till sitt förfogande. Gruppen ska bygga en halv bro, som ska kunna läggas ihop med en annan halva som den andra gruppen bygger. Den gemensamma bron ska hålla ett på förhand överenskommet tungt föremål. Båda grupperna jobbar på eget håll så långt ifrån den andra gruppen att de inte ser eller hör vad den andra gruppen gör. Det är förbjudet för grupperna att kommunicera sinsemellan.
- Ledaren berättar var den slutliga bron byggs ihop (till exempel i ett dike, i en grop eller mellan två stenar).
- Grupperna börjar jobba på varsitt håll.
- Då grupperna har fått litet form på sin konstruktion går ledare till grupperna för att berätta att båda grupperna får skicka en spanare till den andra gruppen. Först går ena gruppens spanare till den andra gruppen. Hen får spana på den andra gruppens byggande och deras bro under en bestämd tid. Spanaren och den andra gruppen får inte diskutera. Spanaren återvänder till sin grupp och berättar om sina observationer. Byggandet fortsätter. Nu är det dags för den andra spanaren att göra sina observationer och sedan återvända till sin grupp.
- Sedan väljer grupperna en medlare (det här ska vara en annan person än spanaren). Medlarna möts på en plats där de inte kan se byggplatserna. Där har de en minut på sig att förhandla om broarna. Medlarna återvänder till sina grupper och grupperna slutför sina halvor. Uppgiften kan försvåras genom att medlarna inte får diskutera, utan måste kommunicera med bara gester och genom att rita.

- Då tiden är ute återvänder grupperna med sina brokonstruktioner. Beroende på materialet och brons storlek har nu båda grupperna gemensam 2–5 minuter tid att förena sina brodelar. I det här skedet får grupperna diskutera sinsemellan. Testa sedan om bron kan bära det överenskomna föremålet.
- Ledaren för aktiviteten leder också slutdiskussionen: Hur började grupperna lösa det här problemet? Vilken nytta hade ni av spanaren och medlaren? Hur fungerade samarbetet? Hurudana konflikter har spejarscouterna mött och hur löste de konflikterna? Vilka kunskaper behövs för att lösa problem eller konflikter? Hurudan är en bra medlare?

Variera aktiviteten: Den här aktiviteten kan också genomföras mer småskaligt inomhus. Då kan ni använda kopierings- eller tidningspapper och målartejp som material.

KONFLIKTLÖSNING

APPELSINÖVNINGEN

(REFLEKTION, DISKUSSION & EN STILLA STUND)

Bearbetad version av materialet för Ahtisaari-dagen (CMI)

<http://ahtisaaripaiva.fi/wp-content/uploads/2021/03/forhandlingsfardigheter-apelsinovningen.pdf>

Deltagarmängd: Alla evenemangsdeltagare

Tid: 15–30 minuter

Material: apelsiner, papper, flap-ark och tuscher

Så här går aktiviteten till:

Dela in deltagarna i par. Ge varje par en apelsin. Berätta för dem att de brakar om apelsinen och att de måste hitta på så många alternativa sätt som möjligt att lösa konflikten på. Ge inte fler instruktioner fastän deltagarna har frågor. Om du vill kan du placera apelsinen på bordet lika långt från båda deltagarna. Ge dem sedan 15 minuter att hitta på lösningar och skriva ner dem.

Att fundera på efter övningen:

Be paren läsa upp resultaten de funderat ut högt och att ge varje idé ett eller flera nummer som korrelerar med listan nedan (skriv ner punkterna på förhand på ett stort papper och visa dem åt deltagarna):

- Y vinner och X förlorar
- X vinner och Y förlorar
- Båda parterna gör en kompromiss
- Båda parterna drar sig ur/förlorar
- Parterna samarbetar, hittar en lösning och vinner konflikten tillsammans (sätter sig över konflikten). Konfliktlösningens mål är att så ofta som möjligt nå en situation där båda parterna vinner.
- Något annat

Diskussionsämnen:

Hur kandes det att vara en del av en konflikt? Hur fungerade kommunikationen mellan dem som jobbade i par? Andrade den under den givna tiden? Det är viktigt att känna igen känslor som vi upplever i konfliktsituationer – blir vi stressade, vacks en tavlingslust i oss, drar vi oss ur eller samarbetar vi? Det mest effektiva är att söka lösningar genom samarbete, men vi har alla vår egen stil i att lösa konflikter. Med tiden kan vi också lära oss nya, mer konstruktiva sätt.

Vad sade de som jobbade i par till varandra? Frågade de frågor eller satte de krav? Forsökte de förstå motparten och motpartens skal att få apelsinen?

FLERA TIPS

Bakgrundsinformation som grund för diskussioner och för lugna stunder

Konflikter eller bråk kan lösas på många olika sätt. Det tar ofta tid att hitta en lösning som tillfredsställer alla. Alla parter måste få säga sina åsikter och tankar och man måste lyssna på alla. Ju mer parterna lutar på varandra desto mindre är risken för våld. Och ju tydligare man vet vars och ens mål desto mer utrymme ges för kreativitet och att hitta nya lösningsmodeller.

I bakgrunden till konflikter finns ofta motstridiga mål. I den här konflikten är apelsinen det som varje part riktar in sig på. Ibland kan de här motstridiga målen vara tydligt definierade, men ibland är de dolda. De här målen kan vara befogade eller obefogade (olagliga).

En konfliktsituation leder ofta till en variant av något de fyra resultaten: den ena parten vinner och den andra förlorar, båda parterna drar sig ur konflikten, båda parterna gör en kompromiss eller hittar ett sätt att resa sig över konflikten eller de hittar ett nytt sätt att lösa konflikten tillsammans.

Ju fler möjliga lösningar vi hittar på desto fler alternativ har vi att reda ut konflikten fredligt och konstruktivt. Där är också sannolikheten mindre att den ena parten tar till våld om den upplever det finns ont om alternativ. Kreativitet är nyckeln till konfliktlösning – man måste söka idéer utanför det vanliga och invanda. Som Einstein sade: ”Vi kan inte lösa de problem vi skapat med samma tänkande som skapade dem.”

Målsättningen i att lösa konflikten är att möjligast ofta komma till en situation där båda parter vinner. En av de viktigaste egenskaperna hos en fredsmedlare är förmågan att ställa bra frågor. Om man hamnar mitt i ett bråk måste man försöka förstå motparten (eller kompanjonen, beroende på synvinkeln). Om vi inte vet vad motparten vill kan vi inte nå en kompromiss eller få en situation där båda vinner.

Centralt i frågan är att försöka komma underfund med vad motparten säger sig vilja (ståndpunkt), men också vad de egentligen vill (mål). Förhandling på en djupare, mer konkret nivå som utgår från ”mål” är mer givande än förhandling på en ytlig nivå som utgår från ”ståndpunkter”. Om till exempel båda parterna säger sig vilja ha apelsinen är det fråga om två ståndpunkter. Man kan inte lösa konflikter eftersom ståndpunkterna är i konflikt med varandra. Men om man frågar varför parterna vill ha apelsinen (mål) kan det komma fram att de behöver olika delar av frukten (fruktkottet för saft, skalet för att baka en kaka, fröna för att plantera ett apelsinträd). På det här sättet utesluter inte målen varandra. Eller kanske vill den ena bara leka med apelsinen och den andra vill rita på skalet. De här målen utesluter inte varandra om de sker på olika tider.

Videor på finska:

Naiset ja rauhanvälitys: Parempi tie rauhaan –video ja Presidentti Ahtisaaren neuvot nuorille –video (<http://ahtisaaripaiva.fi/opetusmateriaalit>).

KONFLIKTLÖSNING

EN PLAN I FEM STEG

(KLURIGA LEKAR)

En bearbetad version av Friends-materialet

I den här aktiviteten övar spejarscouterna på att lösa ett problem med hjälp av en plan i fem steg. Det är viktigt att du som leder aktiviteten ger spejarscouterna tillräckligt med tid att gå igenom planen innan övningen. Ni kan göra flera övningar om ni har tid. Gå ändå alltid igenom planen innan själva övningen och efter övningen för ni en slutdiskussion som femte steg. Bekanta er tillsammans med planen på fem steg så att alla deltagare förstår vad den handlar om.

- **Vad är problemet?** Definiera ert problem. Gör det klar för er själva vad det verkligen handlar om. Ni kan lösa problemet först då ni verkligen förstår vad problemet är.
- **Vad kan vi göra?** Hitta på möjligast många alternativ till att lösa problemet. Ta också idéer som känns tokiga i beaktande.
- **Välj den bästa lösningen.** Fundera vilka alla konsekvenser de olika lösningarna på problemen kan få. Välj det bästa möjliga alternativet.
- **Vi förverkligar det!** Förverkliga det valda alternativet. Fundera på vilket sätt ni får kraft av samarbete så att ni förverkligar er lösning på bästa möjliga sätt.
- **Lyckades vi?** Nu utvärderar ni de goda och dåliga sidorna som er lösning hade. Valde ni det bästa alternativet eller kunde ni göra något annorlunda nästa gång? Trots att lösningen kanske inte var perfekt, har ni ändå lärt er något och är klokare nästa gång.

KLURIGA LEKAR

TRANSPORTERA EN BALLONG

- Varje patrull får en ballong
- Patrullen ska transportera ballong en viss sträcka
- Alla patrullmedlemmar måste röra i ballongen, men ni får inte röra ballongen med era händer eller fötter

PAPPERSTORN

- Varje patrull får 10 ark papper
- Uppgiften är att bygga ett så högt torn som möjligt av pappret (utan att använda hjälpmedel)
- Ni har först tid för att planera (t.ex. 5 min.) och sedan tid för att förverkliga uppgifter (t.ex. 5 min.)
- Patrullen som har det högsta tornet då tiden är slut vinner

KNOP

- Patrullen ställer sig i båda ändarna av ett rep
- Uppgiften är att knyta en knop i mitten av repet utan att någon släpper greppet om repet

I SAMMA BÅT

- Ledaren drar upp konturerna av en liten båt, till exempel med rep och kilar.
- Patrullens uppgift är att planera hur hela patrullen samtidigt får plats i båten.
- Den patrull som snabbast tar sig in i sin båt (och ryms i den) vinner

